

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך ז, תשט"ז

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

על חכם שנפטר

(שנה לפטירת ר' מיכאל וילנסקי ז"ל)

צנוע ונחבא אל הכלים היה מיכאל וילנסקי כל ימיו. וכך לא עורר אף מותו תשומת-לב מיוחדת. כשנפטר בלי בסיוון תשט"ו, בשנת ה'78 לחייו, בארצות-הברית, הזכירו את האבדה רק עיתונים מועטים בארץ ובחוץ-לארץ. אמנם יש להודות, שעצם פרטי מפעלו של חוקר זה אינם עניין לקהל רחב, אבל אהבתו ומסירותו לתרבותנו ופניותו ודייקנותו במחקר עשויות להיות מופת לכול. ובזיכרון העוסקים בתולדות לשוננו וספרותנו הוצבה מצבת-נצח למהדיר ספריהם של חכמי הלשון העברית מימי-הביניים ולכותב המאמרים הרבים על ענייני דקדוק ומילון, על ספרים וסופרים.

וילנסקי נולד ברוסיה בשנת תרל"ז ולמד באוניברסיטאות ברן וקאזאן. אחרי מלחמת העולם הראשונה היה פעיל ב"תרבות" באודיסה, ואח"כ עבר לברלין והצטרף שם לחוג חכמי האקדמיה למדעי היהדות. בשנת 1935 היגר לארצות-הברית ושימש כספרן ממונה על כתבי-היד של בית-המדרש לרבנים בסינסינאטי עד סוף ימיו.

פירות עטו הראשונים היו מאמרים פובליציסטיים, אבל עד מהרה התמסר כולו למדע. עסק גם במתמטיקה, אך עיסוקו העיקרי היה מחקר העברית וספרותה. בקיאותו ושקידתו המופלאות נתגלו לראשונה במילואן במהדורה

המדעית של משה ברורה לר' אברהם אבן עזרא. שפרסם בקובץ "דביר" כרך ב' על-פי כ"י ודפוס ראשון בצירוף מבוא ממצה על חייו ויצירתו של הראב"ע.

להישגו החשוב ביותר הגיע בשנת תרפ"ט, כשהוציא ע"י האקדמיה למדעי היהדות בברלין את "ספר הרקמה לר' יונה אבן ג'נאח בתרגומו העברי של ר' יהודה אבן תבון. ערוך על פי ארבעה כתבי-יד של התרגום ובהשוואה עם גופו הערבי של הספר בצירוף הערות". סקירה קצרה על תוכן הספר, המחזיק 571 עמודים גדולים, יתן לקורא מושג-מה על העמל העצום והידיעה הכבירה, ששיקע המהדיר בעיבוד נכס-יסוד זה של הדקדוק העברי: אחרי הקדמת המתרגם והקדמתו הארוכה של המחבר בא גוף ספר הרקמה, המשתרע על פני 350 עמודים בערך. בדרך-כלל ממלאים דברי ריב"ג עצמו רק מחציתו של כל עמוד; את מחציתו האחרת תופסות הערותיו המאירות עיניים של וילנסקי. הסברות ותמציות של דברי המחבר, מראי-מקומות ושינויי נוסחאות. על גוף הספר ניתוספו מפתחות של פסוקים מן המקרא ומקימות מן התלמודים והתרגום ורשימות רבות של אנשים וספרים הנזכרים בס' הרקמה, של מקומות שריב"ג מביא בהם את המסורת, חרוזים ופסוקים בנוסחאות מצוינות או שונות משלנו, ועוד, ובסוף למעלה מעשרים עמודים תיקונים ושינויים לכתאב אל־מַע, המקור הערבי של ס' הרקמה.

החקירות הקטנות יותר, שחיבר וילנסקי בעברית, בגרמנית ובאנגלית, מפורזות בכתבי-עת של עשרות שנים

ובאנציקלופדיות יהודיות שונות. בעברית פרסם מאמרים
ב„הלארץ“, ב„בצרון“, ב„קרית ספר“ וב„לשוננו“, כגון „עיוני
כתב ולשון“ („לשוננו“ כרך י"ז) ו„הערות למילון בן-יהודה“
 („לשוננו“ כרך י"ח). בערנות רבה עקב אחרי כל המתרחש
והמתחדש בארצנו בלשון, בספרות ובמדע, במכתב ששלח
אל אחד מידידיו בארץ זמן קצר לפני מותו הגיב עוד
בחריפות ובאהדה כאחד על דברים, שנאמרו ב„לשוננו לעם“.